

Торайғыров университетінің
ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ
Торайғыров университета

**ТОРАЙҒЫРОВ
УНИВЕРСИТЕТІНІҢ
ХАБАРШЫСЫ**

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ СЕРИЯСЫ
1997 ЖЫЛДАН БАСТАП ШЫҒАДЫ

**ВЕСТНИК
ТОРАЙҒЫРОВ
УНИВЕРСИТЕТА**

ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ СЕРИЯ
ИЗДАЕТСЯ С 1997 ГОДА

ISSN 2710-2661

№ 2 (2023)

ПАВЛОДАР

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ
Торайгыров университета

Педагогическая серия
выходит 4 раза в год

СВИДЕТЕЛЬСТВО

о постановке на переучет периодического печатного издания,
информационного агентства и сетевого издания
№ KZ03VPY00029269

выдано

Министерством информации и коммуникаций
Республики Казахстан

Тематическая направленность

публикация материалов в области педагогики,
психологии и методики преподавания

Подписной индекс – 76137

<https://doi.org/10.48081/LQYE2220>

Бас редакторы – главный редактор

Аубакирова Р. Ж.

д.п.н. РФ, к.п.н. РК, профессор

Заместитель главного редактора

Жуматаева Е., *д.п.н., профессор*

Ответственный секретарь

Антикеева С. К., *PhD доктор*

Редакция алқасы – Редакционная коллегия

Мағауова А. С.,

д.п.н., профессор

Бекмағамбетова Р. К.,

д.п.н., профессор

Фоминых Н. Ю.,

д.п.н., профессор (Российская Федерация)

Снопкова Е. И.,

к.п.н., профессор (Республика Беларусь)

Костюнина А. А.,

к.п.н., доцент (Республика Алтай)

Оспанова Н. Н.,

к.п.н., доцент

Куанышева Б. Т.

доктор PhD

Омарова А. Р.,

технический редактор

За достоверность материалов и рекламы ответственность несут авторы и рекламодатели

Редакция оставляет за собой право на отклонение материалов

При использовании материалов журнала ссылка на «Вестник Торайгыров университета» обязательна

<https://doi.org/10.48081/OZWO6735>

***А. Е. Темербаева¹, Ж. А. Темербаева², А. Б. Мейрманов³**

¹Павлодар педагогикалық университеті,
Қазақстан Республикасы, Павлодар қ.;

²Торайғыров университеті,
Қазақстан Республикасы, Павлодар қ.;

³Есіл университеті,
Қазақстан Республикасы, Астана қ.

e-mail: *asseltemerbaeva@gmail.com

ҚАЗАҚСТАНДА ТАРИХИ САКРАЛЬДІ ЖЕРЛЕРДІ БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТАРДЫҢ АЗАМАТТЫҚ БІРЕГЕЙЛІГІМЕН ҚАЛЫПТАСУЫН ЗЕРДЕЛЕУ

Мақалада болашақ мұғалімдердің азаматтық бірегейлігін қалыптастыру үшін елдің киелі жерлері тарихының құндылығын іске асырмау туралы өзекті мәселелері ашылды. Шетел зерттеушілердің азаматтық бірегейлігін қалыптастыру ғылыми еңбектеріне талдау барысында тұжырымдар сараланды.

Азаматтық бірегейлікті іске асыру процесінде болашақ педагогтардың ғылыми-теориялық негіздері анықталған. Ұлттық бірегейліктің азаматтық бірегейлікке жалғасуының өзі болашақ педагогтардың ізденісі – зерттеу мүмкіндігіне тікелей бағынышты екеніне басымдық берілді. Ұлттық бірегейлік пен азаматтық бірегейліктің тұтас жүйесін метаметодика сыңайында зерделеніп, оның феноменділігі болашақ педагогтардың азаматтық бірегейлігі ретінде зерттеу барысында сакральді орындар мен нысаналарға когнитивтік танымның гносеологиялық мәнге ие болуы, жеке индивидтің (зерттеуге қатысты) «Адам болмысын», танудағы онтологиялық мәнге ие болуы және сакральді нысаналардан адам баласына қызмет етерлік аксиологиялық қасиетке ие болғандарын дәйектілікпен талқылау жүргізілді. Болашақ педагогтардың тарихи қағидамен сакральді жерлер мен нысаналарды зерделеулері айқындалды. Болашақ мұғалімдер зерттеу, модельдеу, талдау, жалтылау, бағалау және т. б. сияқты ойлаудың жоғары деңгейін қолдана отырып, қасиетті нысаналар тарихы бойынша

тапсырмаларды орындауы керек. Осы мәселенің оң шешімі ретінде қорытындысы бойынша білім алушылардың сакральді жерлер мен нысаналарды зерделеу арқылы азаматтық бірегейлікті қалыптастыру тиімділігі қарастырылған, нәтижелері кесте арқылы ұсынылған және эксперименттің қорытындыларын талдау барысында сипаттамалық келтірілген.

Кілтті сөздер: болашақ педагогтар, тарих, сакральді жерлер, азаматтық, компонент, шарттар, типология, эксперимент.

Кіріспе

Қазіргі уақытта азаматтық бірегейлік жеке тұлғаны қалыптастыруда және адамның қоғамдағы орнын анықтауда маңызды факторға айналууда. Бұл демократияны дамыту және жалпы әлеуметтік даму үшін қажетті компонент. Білімалушылардың азаматтық бірегейлігін қалыптастыру мәселесін зерттеу білім беру бағдарламалары мен педагогикалық тәжірибелер студенттерге белсенді азаматтар және қоғамдық өмірге қатысушы болуға қалай көмектесетінін түсіну үшін өзекті және маңызды болып табылады. Жаңа Қазақстан өкілдерінің және оның болашақ педагогтарының азаматтық бірегейлігін тарихи қағидамен дамытуда еліміздің сакральді жерлерінің құндылығын ажыратарлық зерделеудің өз мәнінде жүзеге аспауы байқалып отыр.

Бұл орайда, зерттеушілердің еңбектерін талдау барысында біздер анықтағанымыз, ғылыми зерттеушілер бұл үдерісті әртүрлі аспектілерін қарастыра отырып, азаматтық бірегейлікті қалыптастыру мәселесін белсенді түрде зерттеуде [1,2,3]. Олар азаматтық тұлғаның дамуына ықпал ететін білім, әлеуметтік өзара әрекеттестік, жеке тұлғаның дамуына қоршаған ортаның әсері сияқты факторларды талдайды. Зерттеушілер мәдениетаралық диалог пен әлеуметтік интеграция жағдайында азаматтық бірегейлікті қалыптастырудың маңыздылығына да назар аударады, бірақ қазіргі уақытта киелі жерлер тарихын зерттеуді пайдалана отырып, азаматтық тұлғаның «Болашақ педагогтар, сакральді орындар мен нысаналар» жайлы қалыптасуын зерттеу айтарлықтай деңгейде байқалмай отырғанын атап өтуге болады.

Айта кетер жөн, Кайуа Р. азаматтық бірегейлікке қатысты алынған ұғымы «Сакральді» табиғатқа, жерге, аспанға тиесілі құбылыстарға ғылыми лексикалық берілген анықтама делінген [4].

Хаттон П., Шнирельман В. А. өз зеттеулерінде бұрынғы өткен ғасырлардағы тарихи ескерткіштердің алар орнын, оның рухани құндылықтарын теориялық тұрғыда талдау жасап, оның феномендігін

айқындады. Аталған еңбектерде жүйелілік тұрғыда зерделеуге басымдық берілген [5, 6].

Тақырыбымыздың көкейкестілігінің өткірлігі белгілі болғандықтан, біздер төмендегідей қайшылықтарды анықтадық:

– Қоғамда ұлттық бірегейлікті өркендету мен оның нысаны азаматтық қабілет пен ғылыми негіздемесінің бүгінгі күнге дейін болмауының арасында;

– Болашақ педагогтардың тарихи қағиданы меңгермеулері мен оның сакральді жерлердің құндылығын теориялық тұрғыда игерулерінің арасында.

Жоғарыдағы қайшылықтарды шешу үдерісінде біздер тақырыбымызды «Қазақстанда тарихи сакральді жерлерді болашақ педагогтардың азаматтық бірегейлігімен қалыптасуын зерделеу» деп таңдадық.

Материалдары мен әдістері

Болашақ педагогтардың қабілетін қалыптастырудың ғылыми-теориялық негіздерін анықтауда біздер ұлттық бірегейлікті азаматтық бірегейлікпен тұтастықта қарастыруды нысанаға алдық. Азаматтық бірегейлік ұлттық табиғи даму желісінің тарихи қағидасымен жүзеге асырылуы қадағалануына бағдар жасауы бүгінгі ғылыми айналымға түспей келе жатқаны көкейтестіліктің өткірлігін дәлелдеп отыр.

Бұл айтылған ой-пікірлерге біздің қосарымыз – болашақ педагогтардың сакральді орындарды, нысаналарды (табиғаты, жер, аспан) ғылыми негізде қарастырғандары анықталды.

Осы мәселені алға ілгерлету таным теориясын, зерттеу нысанын айқындауда адам білімін, болмысын тану, табиғаттағы құбылыстарды саралау, жіктеу, ұқсасын табу, силлогизм секілді ұтымды әдістермен зерделенеді, нәтижеге жетуге рухани және материалдық құндылықтарды түпнұсқасымен салыстыру ең жоғары сынағымен іріктеу әдіс-амалдары еңбегіміздің әдіснамалық негізін қалауына жоғарыдағы зерттеулердің еңбектері түрткі болды.

Шетел зерттеушілерінің ішінде Р. Наулздың азаматтық бірегейлікті студенттердің перцептивтік қабілеттіліктеріне байланысты талдауларында азаматтық белсенділіктің бірқатар факторларын айқындаған (Микроклиматтан жанға жайлы кеңістік туғызып, позитивті, демократиялық сынайды талқылау алаңында көкейтесті мәселелерді ұсынып, оның көрініс табуына нұсқалы ой-түйіндер жасау; Толеранттық қарым-қатынасқа иммигранттардың түсуі зерделеу, ойлау, парасаттау, пайымдау сияқты іс-әрекетті жеңістік пен табыстылыққа жол табауы кепілі екеніне көз жеткізу) [7].

Хандингс А. және Лопарда Джина М. өз еңбектерінде студентерге берілген зерттеу жұмысындағы азаматтық бірегейлікті қалыптасу деңгейліктерін қарастырған, біздер оны өзіміздің еңбегіміздегі болашақ

педагогтардан сұрақтар, анкета толтыру арқылы нәтижесін төмендегідей матрицаға салдық [8].

Матрица № 1 – Болашақ педагогтардың зерттеулеріндегі азаматтық бірегейлігінің қалаптасу көрсеткіші

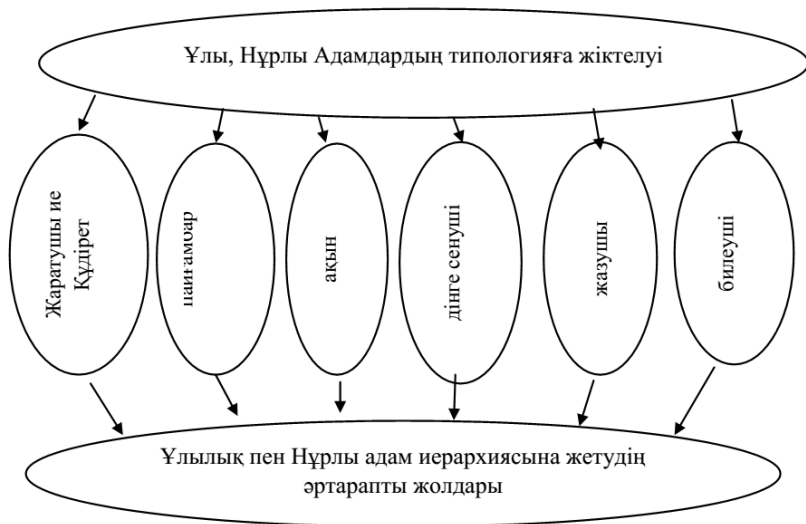
«Сакральді» ұғымын біріншілердің бірегейі ретінде қандай мағынаға, семантикаға жауап беретінін зерттеген ағылшын философы - Карлейль Томас [9]. Біздер ғалымның еңбегін талдау барысында төмендегідей түзілімдерді саралап рефлексиядан өткіздік:

1 Өте ежелгі дәуір тарихынан бергі заман аралағында «Сакраль» ұғымы діни нанымға қатысты қолданымда болуы;

2 Діни нанымның өзі жұмбақ құбылыстардың киелі тұсы бар деген құдыретті сеімнің тууы;

3 Жаратушының Нұрлы, ерекше кеменгер адамдары жаратқан жаратушының сакральді Жер - Анадан фәнилікке келген деп бағалауы;

4 «Ұлы Адамдар» сапасына жіктелген адамдарды күрмен тұтып, оларды трансцендентті тұрғыда таңқаларлық, болмысы, ділі өте жоғары деп қабылдауы.

Матрица № 2 – Томас Карлейльдің ұлы, Нұрлы адам туралы 6 типологиясының алгоритмі

Көріп отырғанымыздай, түзілімнің біздер рефлексияға жіктегенде таксиномиясы ұсынылып отыр. Томас Карлейльдің теориясынан Ұлы, Нұрлы Адамдардың 6 түрлі типологиясын біздер матрицамен ұсынып отырмыз. Байқап отырсақ, біздер автордың түпнұсқа еңбегінде «Святость» ұғымын «Ұлы адам», «Нұрлы адам» персонаждарына аударып өттік. Қазіргі Жаңа Қазақстан кеңістігінде Абай Құнанбай еңбегіндегі осы теорияға сәйкес келер 38 қара сөзіндегі «Кісілік», «Адам бол», «Толық адам», «Кемелді адам» сияқты иерархиялары 4-тік теориясы Томас Карлейльдің 4- типтік үндес келіп отыр, дүниенің екі түрлі құрлығында өмір сүрген (ағылшын, қазақ) зерттеуші кеменгерлердің тұжырым түйістігіне қайран қалып, таңтамашаға куә боламыз [10].

Зерттеу жұмысының жаңалығы ұлттық бірегейлік пен азаматтық бірегейліктің тұтас жүйесін метаметодика сынайында зерделеп, оның феноменділігі болашақ педагогтардың азаматтық бірегейлігі ретінде зерттеу барысында сакральді орындар мен нысаналарға когнитивтік танымның

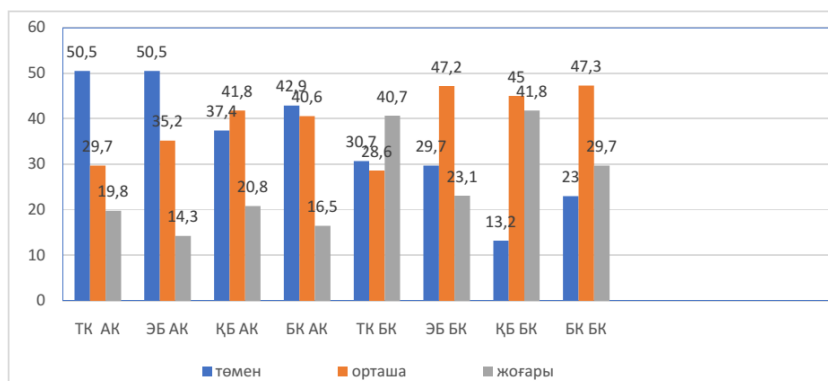
гносеологиялық мәнге ие болуы, жеке индивидтің (зерттеуге қатысты) «Адам болмысын», танудағы онтологиялық мәнге ие болуы және сакральді нысаналардан адам баласына қызмет етерлік аксиологиялық қасиетке ие болғандарын дәйектілікпен талқылау жүргізілді.

Нәтижелер және талқылау

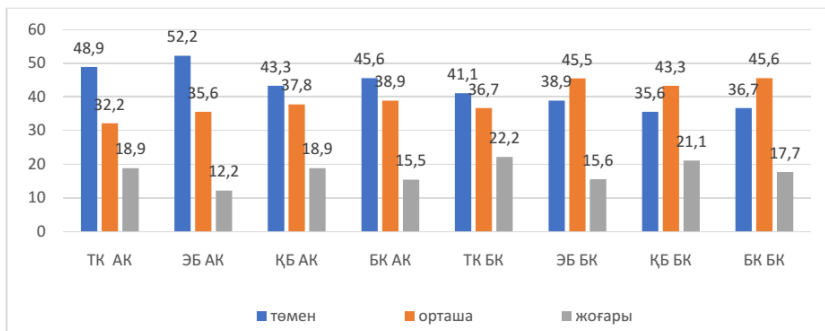
Нәтижелердің 3-шісін біздер толыққанды жүргізілген эксперимент кезеңдерінің кейбір тұстарынан жариялауды жөн көрдік. Мұның басты себебі мақалаға оның бәрі симайтыны ескерілді.

Зерттеу тақырыбына байланысты ғылыми-әдістемелік әдебиеттерді талдау негізінде біз азаматтық бірегейлікті қалыптастыру төрт аспекті алдық: когнитивтік, эмоционалды-бағалаушы, құндылыққа бағытталған, белсенділік.

Анықтау кезеңінде Пирсонның χ^2 критерийін пайдалану арқылы, барлық көрсеткіштер бойынша білімалушылардың азаматтық бірегейліктің қалыптастыру деңгейлерінде айтарлықтай айырмашылықтар табылмады [11]. Бақылау кезеңінің нәтижелері, эксперименттік топта білімалушылардың азаматтық бірегейліктің қалыптастырудың барлық құрылымдарында жоғары деңгейі тіркелді деп айтуға болады. Бұл атқарылған жұмыстың нәтижелі екендігін айғақтайды. Төмендегі 1, 2 суретте эксперименттік жұмыстың анықтаушы және бақылау кезеңінде бақылаушы тобының (БТ) және эксперименталдық тобының (ЭТ) жалпы нәтижелері көрсетілген.

Сурет 1 – Эксперименттік жұмыстың анықтаушы және бақылау кезеңінде эксперименттік тобының (ЭТ) жалпы нәтижелері көрсетілген (%)

Сурет 2 – Эксперименттік жұмыстың анықтаушы және бақылау кезеңінде бақылаушы тобының (БТ) жалпы нәтижелері көрсетілген (%)

Эксперименттік және бақылау топтарындағы болашақ мұғалімдердің азаматтық тұлғасын қалыптастыру көрсеткіштеріне салыстырмалы талдау жасау келесі серпінді көрсетті: эксперименттік топта айтарлықтай оң өзгерістер байқалса, бақылау тобында өзгерістер шамалы болды. Бұл зерттеудің маңыздылығы мен негізділігін растайды. Эксперименттік және бақылау топтары арасындағы болашақ мұғалімдердің азаматтық тұлғасын қалыптастыру деңгейіндегі айырмашылықтардың статистикалық маңыздылығын тексеру үшін Пирсонның «хи-квадрат» критериясын қолдандық, $\alpha = 0,05$ деңгейінде белгіленді.

$\chi^2 = 0,11$, $0,05$ тен мәнділік деңгейі мен еркіндік дәреже саны $\nu = 4 - 1 = 3$ үшін $\chi^2 = 7,8$, $\chi_1^2 < \chi_2^2$, $0,11 < 7,8$.

Демек, алынған нәтиже нөлдік болжамды қабылдамауға жеткілікті негіз бермейді, яғни эксперименттік және бақылау топтары арасындағы айырмашылық жоқ, яғни бұл топтар зерттеу жұмыстарын жүргізуге жарамды деп саналады. Зерттеудің бақылаушы кезеңінің нәтижелері білімалушылардың азаматтық бірегейліктің бақылаушы көрсеткіштерін анықтады: жоғары білім алушылардың үлесі $17,32\%$ -ға (ЭК) және $3,20\%$ -ға (БТ) ұлғайды, орташа деңгеймен үлесі $5,17\%$ -ға (ЭГ) және $6,60\%$ -ға (БТ) ұлғайды, төмен деңгейдегі білім алушылардың үлесі $19,48\%$ -ға (ЭГ) және $9,40\%$ (БТ) төмендеді.

Арнайы біздің ұсынылған бағдарламамызды еңгізу арқылы алынған нәтижелердің статистикалық маңыздылығын анықтау үшін бақылау тобына қарағанда эксперименттік топтағы білімалушылардың пайыздық көрсеткішінің жоғарылауына әкелетіні туралы сенімділікті тексеру үшін, біз

тағы Пирсонның корреляциялық коэффициентінің формуласын χ^2 критерийін қолдандық.

$\chi^2 = 23,1$, үш еркіндік дәрежесі ($\nu = 4-1 = 3$) және мәнділік деңгейі $= 0,05$ үшін кесте бойынша χ^2 критерийін қолдану шарттарына сәйкес табамыз. $\chi^2 = 7,8$, $\chi_1^2 > \chi_2^2$, $23,1 > 7,8$ болғандықтан нәтиже нөлдік болжамы қабылданбайды, яғни сакральді нысаналардың тарихын түсініктері білім алушылардың азаматтық бірегейлігін қалыптастыруға ықпал ететінін дәлелдейді. Осылайша, біздің деректеріміз қалыптастырушы эксперимент жүргізу арқылы қол жеткізілген эксперименттік топтағы білімалушылардың азаматтық бірегейлігінің қалыптасу деңгейіндегі маңызды өзгерістер туралы болжамды растайды.

Қорытынды

Киелі жерлердің тарихын білу арқыла білімалушылар өздерінің азаматтық болмысын және қоғаммен байланысын түсінуіне, біздің еліміздің болашағына әсер етуі мүмкін екенін түсіну процесі арқылы, қоғам өміріне белсенді қатысып, оның әл-ауқатына қамқорлық жасау қажеттілігін ықпал етеді.

Эксперимент нәтижесі Қазақстанның киелі жерлерінің тарихы арқылы азаматтық бірегейлікті қалыптастыруды пайдалану өз нәтижесін бергенін көрсетті. Осының негізінде бұл жұмыстың мақсаты орындалды деп санауға болады.

Айта кету қажет, қазіргі заманда, азаматтық бірегейлігінің қалыптастыруға көзделген сакральді нысаналардың тарихын зерделеу арқылы жүргізілетін зерттеуіміздің, оның тәжірибелік маңыздылығын көрсетеді отырып, осы өзекті мәселе әлеуметтік-саяси өзгерістерді ескере отырып логикалық толықтырылуына және нақтылануына мүмкіндіктер сөзсіз көп.

ПАЙДАЛАНҒАН ДЕРЕКТЕР ТІЗІМІ

1 **Абылкасымова, М. С., Нургалиева, Г. А.** Формирование гражданской идентичности молодежи в условиях модернизации образовательной системы Казахстана [Текст] // Вестник КазНПУ им. Абая. – 2019. – № 3 (49). – С. 69–76.

2 **Китинг, А., Джанмаат, Дж. Г.** Психологическая модель формирования гражданской идентичности [Текст] // Журнал образования, культуры и общества. – 2021. – № 2. – 167 с.

3 **Сапожникова, Е. В.** Формирование гражданской идентичности у студентов вуза в условиях межнационального взаимодействия [Текст] // Вестник Кемеровского государственного университета. – 2016. – № 2. – С. 131–135.

4 **Кайуа, Р.** Миф и человек. Человек и сакральное [Текст]. – М. : ОГИ, 2003. – С. 17.

5 **Хаттон, П. Х.** История как искусство памяти [Текст]. – СПб. : Владимир Даль, 2004. – С. 234.

6 **Шнирельман, В. А.** Ценность прошлого : этноцентристские исторические мифы, идентичность и этнополитика [Текст] // Реальность этнических мифов. – М. : Гендальф, 2000. – С. 26.

7 **Ноулз, Р. Т.** Выводы, связанные с идентичностью учащихся с использованием крупномасштабных наборов данных по гражданскому образованию [Текст] // Достижения в области социальных наук, образования и гуманитарных исследований. – № 513. – С. 168–173.

8 **Хаджинс, А.** Влияние социальной идентичности на гражданскую идентичность. Диссертация представлена при частичном выполнении требований для получения степени доктора педагогических наук. – Сиятлский университет. – 2018. – 271 с.

9 **Карлайл, Т.** Герои, поклонение героям и героическое в истории [Текст]. – М. : Эксмо, 2008. – С. 864.

10 **Құнанбаев, А.** Шығармаларының толық жинағы (екі томдық). [Текст]. – Алматы : Көркем әдебиет, 2002. – 368 б.

11 **Маккеун, Дж. Б., Рид, С. А.** Тест хи-квадрат: Практическое руководство // Журнал статистических исследований в области образования. – 2019. – № 18 (1). – С. 97–111. – DOI: 10.15782/SERJ.2019.18.1.97.

REFERENCES

1 **Abylkasymova, M. S., Nurgaliyeva, G. A.** Formirovanie grazhdanskoj identichnosti molodezhi v uslovijah modernizacii obrazovatel'noj sistemy Kazakhstana [Formation of civic identity of youth in the context of modernization of the educational system of Kazakhstan] [Text] // In Vestnik KazNPU im. Abay, 2019. – № 3 (49). – P. 69–76.

2 **Keating, A., Janmaat, J. G.** Psychological model of civic identity formation [Text] // In Journal of Education Culture and Society. – 2021. – № 2. – P. 167–177.

3 **Sapozhnikova, E. V.** Formirovanie grazhdanskoj identichnosti u studentov vuza v uslovijah mezhnacional'nogo vzaimodeistviya [Formation of civic identity among university students in the context of interethnic intersction] [Text] // In Vestnik Kemerovskogo gosudarstvennogo universiteta. – 2016. – № 2. – P. 131–135.

4 **Kajua, R.** Mif I chelovek. Chelovek I sakral'noe [Myth and Man. Man and sacred] [Text]. – Moscow : OGI, 2003. – P. 17.

5 **Hatton, P. H.** Istorija kak iskusstvo pamjati [History as the part of memory] [Text]. – St. Peterburg : Vladimir Dal, 2004. – P. 234.

6 **Shnirel'man, V. A.** Cennost' proshlogo: jetnocentristskie istoricheskie mify, identichnost' I jetnopolitika [The value of the past: ethnocentric historical myths, identity and ethnopolitics] [Text] // In Realnost' jetnicheskikh mifov. – Moscow : Gendalf, 2000. – P. 26.

7 **Knowles, R. T.** Findings related to student identity using the large-scale civic education datasets [Text] // Advances in Social Science, Education and Humanities Research. – № 513. – P. 168–173.

8 **Hudgins, A. M.** The influence of social identities on civic identity. Dissertation submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Education. – Seattle University. – 2018. – P. 271.

9 **Carlyle, T.** Heroes, hero worship and the heroic in history [Text]. – Moscow : Eksmo. – 2008. – P. 864.

10 **Kunanbayev, A. A.** Complete collection of his works (in two volumes [Text]. – Almaty : Korkem adabiyet. – 2002. – P. 368.

11 **McKeown, J. B., Reid, S. A.** Chi-Squared Test : A Practical Guide. Statistics Education Research Journal. – 2019. – № 18 (1). – P. 97–111. – DOI: 10.15782/SERJ.2019.18.1.97.

Материал 24.05.23 баспаға түсті.

А. Е. Темербаева¹, Ж. А. Темербаева², А. Б. Мейрманов³

¹Павлодарский педагогический университет имени Э. Маргулана, Республика Казахстан, г. Павлодар;

²Торайгыров университет, Республика Казахстан, г. Павлодар;

³Университет Есиль, Республика Казахстан, г. Астана.

Материал поступил в редакцию 24.05.23.

ФОРМИРОВАНИЕ ГРАЖДАНСКОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ ПОСРЕДСТВОМ ИЗУЧЕНИЯ ИСТОРИИ САКРАЛЬНЫХ МЕСТ КАЗАХСТАНА

*В статье раскрыты актуальные вопросы формирования
гражданской идентичности будущих учителей и о не актуализации*

ценности истории сакральных мест страны. В ходе анализа научных работ зарубежных исследователей по вопросам формирования гражданской идентичности были сделаны дифференцированные выводы. Определены научно-теоретические основы процесса формирования гражданской идентичности будущих педагогов. Приоритет отдавался тому, что продолжение национальной идентичности в гражданскую непосредственно подчинено способностям будущих педагогов к поиску и исследованию. Изучение целостной системы национальной идентичности и гражданской идентичности в рамках метаметодики и последовательное обсуждение того, как ее феноменальность как гражданская идентичность будущих педагогов приобретает эпистемологическое значение когнитивного познания сакральных мест и предметов, приобретает «Человеческое бытие» индивида (относящегося к исследованию), было проведено последовательное обсуждение того, что сакральные места обладают аксиологическим свойством служению человеку. Было определено, что будущие педагоги должны изучать сакральные места и предметы на исторической основе. Будущие педагоги должны используя высокий уровень мышления должны выполнять задания, по истории священных мест, такой как исследования, моделирование, анализ, обобщение, оценка и др. В качестве положительного решения данной проблемы рассматривается эффективность формирования у обучающихся гражданской идентичности посредством изучения истории сакральных мест, результаты представлены в графики и итоги эксперимента представлены в ходе описательного анализа.

Ключевые слова: будущие педагоги, история, сакральные земли, гражданство, компонент, условия, типология, эксперимент.

A. E. Temerbayeva¹, Zh. A. Temerbayeva², A. B. Meirmanov³

¹A. Margulan Pavlodar Pedagogical University,
Republic of Kazakhstan, Pavlodar;

²Toraighyrov University,
Republic of Kazakhstan, Pavlodar;

³Esil University,
Republic of Kazakhstan, Astana.

Material received on 24.05.23.

FORMATION OF CIVIL IDENTITY OF FUTURE TEACHERS THROUGH STUDYING THE HISTORY OF SACRED PLACES OF KAZAKHSTAN

The article reveals the topical issues of the formation of the future teachers' civic identity and the non-actualization of the value of the history of the country's sacred places. Differentiated conclusions were made in the course of analyzing the scientific works of foreign researchers on the formation of civil identity. The scientific and theoretical foundations of the process of forming the future teachers' civic identity are determined. Priority was given to the fact that the continuation of national identity into a civil one is directly subordinated to the abilities of future teachers to search and research. The study of the integral system of national identity and civic identity within the framework of meta methodics and a consistent discussion of how its phenomenality as a civic identity of future teachers acquires epistemological significance of cognitive cognition of sacred places and objects, acquires the «Human being» of an individual (related to the study), a consistent discussion was held that sacred places have an axiological property of serving a person. It was determined that future teachers should study sacred places and objects on a historical basis. Future teachers should, using a high level of thinking, perform tasks on the history of sacred sites, such as research, modeling, analysis, generalization, evaluation and etc. As a positive solution to this problem, the effectiveness of the formation of students' civic identity by studying sacred places considered, the results presented in graphs and the results of the experiment presented during a descriptive analysis.

Keywords: future teachers, history, sacred lands, citizenship, component, conditions, typology, experiment.

Теруге 24.05.2023 ж. жіберілді. Басуға 30.06.2023 ж. қол қойылды.

Электронды баспа

7,53 Мб RAM

Шартты баспа табағы 24,7.

Таралымы 300 дана. Бағасы келісім бойынша.

Компьютерде беттеген З. С. Исақова

Корректорлар: А. Р. Омарова, Д. А. Кожас

Тапсырыс № 4083

Сдано в набор 24.05.2023 г. Подписано в печать 30.06.2023 г.

Электронное издание

7,53Мб RAM

Усл.п.л. 24,7. Тираж 300 экз. Цена договорная.

Компьютерная верстка З. С. Исақова

Корректоры: А. Р. Омарова, Д. А. Кожас

Заказ № 4083

«Toraighyrov University» баспасынан басылып шығарылған

Торайғыров университеті

140008, Павлодар қ., Ломов к., 64, 137 каб.

«Toraighyrov University» баспасы

Торайғыров университеті

140008, Павлодар қ., Ломов к., 64, 137 каб.

8 (7182) 67-36-69

e-mail: kereku@tou.edu.kz

www.vestnik-pedagogic.tou.edu.kz